

SKUTECZNE PLANOWANIE PRACY NAUCZYCIELA w nowym roku szkolnym 2024/2025

Liczba zajęć w szkole bywa przytłaczająca i łatwo poczuć, że w naszą pracę wkradł się niechciany chaos. Przygotowania do lekcji, organizacja zajęć pozalekcyjnych czy innych aktywności bywają absorbujące i łatwo się w tym wszystkim pogubić, jeżeli nie jesteśmy dobrze zorganizowani. W naszym zawodzie dobre planowanie oraz prawidłowe wyznaczenie celów to fundament spokojnej pracy. Czy jednak zawsze o tym pamiętamy i potrafimy dobrze to zrobić?

Pierwszy dzwonek to nie tylko sygnał, że właśnie rozpoczyna się nowy rok szkolny, ale również moment, w którym rozpoczynamy swoją pracę z nową energią, nowymi pomysłami, a w szczególności z nowymi planami na kolejny rok szkolny. Zawód nauczyciela składa się z wielu różnych aspektów, a jednym z nich jest wyznaczanie celów zarówno w swojej pracy, jak i pracy uczniów. Proces edukacji składa się z licznych celów edukacyjnych określonych poprzez podstawę programową i wymagania edukacyjne, którymi należy się kierować. Jako nauczyciele możemy wyznaczyć sobie dodatkowe cele naszej pracy, które urozmaicą proces dydaktyczny oraz pozwolą na ciekawe i twórcze działania z uczniami. Mogą one również posłużyć jako pomoc w relacjach z rodzicami czy w problemach wychowawczych.

W edukacji wczesnoszkolnej trudno określić najważniejsze cele, ponieważ zmieniają się one wraz z wprowadzonym materiałem i przekazywaną wiedzą. Nauczyciel, planując swoją pracę, może jednak kierować się zarówno celami edukacyjnymi, które będą zróżnicowane, jak i wyznaczyć dodatkowe cele, które uzna za potrzebne, a które będą oparte o jego wcześniejsze doświadczenia lub będą wynikały z określonych potrzeb. Realizacja wyznaczonych celów opiera się na wcześniej przygotowanym planie działań wyznaczającym drogę, po której się poruszamy i dzięki której możemy osiągnąć zamierzone efekty. Wyznaczając sobie dany cel, ważne jest uwzględnienie planowania, bez którego nasza praca mogłaby stać się chaotyczna i mało efektywna. Dlatego tak ważne jest skuteczne planowanie działań bazujące na sprawdzonych metodach i narzędziach, które z łatwością możemy wykorzystać podczas swojej pracy.

Skuteczne planowanie pracy – od czego zacząć?

Szkoła to instytucja, której działalność polega na strategicznym planowaniu działań oraz określaniu celów, które należy osiągnąć. Planowanie strategiczne opiera się głównie na obiektywnej ocenie bieżącej sytuacji oraz założeniach dotyczących zmian. Wyznaczając cele, placówka powinna kierować się obecną sytuacją oraz nawiązywać do przyszłości, natomiast założenia programowe powinny zmierzać do realizacji zamierzonych celów. Planując działalność szkolną, uwzględniamy różnorodne dokumenty, tj. rozkłady materiałów, plan pracy wychowawczej, plan pracy szkoły (imprezy, wycieczki) czy też plan realizowanych

myślenie uczniów. Zaczyna się zatem planowanie, ale żeby można było korzystać z jego efektów, należy dobrze do niego podejść.

Co nam daje efektywne planowanie?

Efektywne planowanie rozpoczęte już niekiedy w maju lub czerwcu pozwoli na osiągnięcie zamierzonych celów oraz skupienie się na realizowanych zadaniach, nie natomiast na tym, że zabrakło nam czasu na znalezienie ciekawych pomysłów czy też wyszukiwanie ich na ostatnią chwilę. Wcześniej przygotowany plan umożliwi **lepszą organizację** podjętych działań, ponieważ dokładnie określa, jakie działania powinniśmy pod-

Jako nauczyciele możemy wyznaczyć sobie dodatkowe cele naszej pracy, **które urozmaicą proces dydaktyczny oraz pozwolą na ciekawe i twórcze działania z uczniami**. Mogą one również posłużyć jako pomoc w relacjach z rodzicami czy w problemach wychowawczych.

projektów. Wszystkie wymienione dokumenty zawierają działania, których planujemy się podjąć po rozpoczęciu roku szkolnego, ale zanim to zrobimy i wykażemy w przytoczonych dokumentach – musimy je zaplanować.

Kiedy wybrzmi ostatni czerwcowy dzwonek i rozpocznie się czas relaksu i odpoczynku dla nauczycieli – przede wszystkim rozpoczyna się również czas planowania swojej pracy na kolejny rok szkolny. Mając wiedzę na temat swoich klas, możliwości i predyspozycji uczniów, nauczyciele podejmują działania zmierzające do znalezienia ciekawych projektów, innowacji, metod oraz narzędzi, które będą uwzględniały potencjał oraz możliwości grupy, a także będą ciekawe i rozwijające twórcze

jąć, aby zrealizować tematykę zajęć oraz ile czasu potrzebujemy na ich realizację.

Planowanie pozwala również na **realizację celów**, które są wyznacznikiem podejmowanych działań. Plan umożliwia nam również **lepszą komunikację** z uczniami, którzy otrzymują z wyprzedzeniem informacje dotyczące zadań, a także potrzebnych materiałów. Poszukując ciekawych projektów, miejsc na wycieczki czy pomysłów na projekty i jednocześnie znając swoją grupę, możemy oszczędzić sporo czasu na wyszukiwaniu odpowiednich zajęć, jednak nauczyciele, którzy otrzymują nowy zespół klasowy (mam tu na myśli klasę pierwszą), nie mają już takiego łatwego zadania i muszą planować swoje działania z uwzględnieniem

tego, że nie wszystko może pójść zgodnie z planem i może nie zostać on zrealizowany.

Dlatego w takim przypadku bardzo istotne jest, aby nie planować zbyt wielu działań. Czasami wystarczy jedna aktywność dobrze zaplanowana, w której zrealizujemy wszystkie założone cele niż kilka, których z różnych względów nie uda nam się zrealizować w ogóle. Dobre planowanie swojej pracy powinno nam umożliwić:

- lepszą organizację pracy,
- realizację założonych celów,
- dobrą komunikację z uczniami,
- oszczędność czasu.

W jakich obszarach wykorzystamy efektywne planowanie?

Życie szkolne składa się nie tylko z zajęć edukacyjnych, ale również z wielu dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, które wymagają przygotowania. Zajęcia dydaktyczne, wyrównawcze oraz rozwijające kompetencje uczniów, realizacja zadań wynikających ze statutu szkoły, tj. pasowanie na pierwszaka, planowanie własnego doskonalenia zawodowego czy też rozwoju zawodowego – awans zawodowy, planowanie udziału w projektach, wycieczkach czy wyjazdach do kina, teatru to obszary, które wymagają naszego planowania.

Powinniśmy je rozpocząć z dużym wyprzedzeniem (w przypadku znanej grupy może to być końcówka roku szkolnego) oraz włączyć do tego rodziców. Planując wycieczki, udział w projektach czy różne wyjazdy, warto zapytać rodziców o zdanie lub poprosić o propozycję działań, jaką chcieliby, abyśmy podjęli. Rodzice mogą być naszym wsparciem, a dzięki dobrej

komunikacji realizacja założonych celów będzie o wiele łatwiejsza. Zanim jednak przejdziemy do realizacji celów, powinniśmy wiedzieć, jaką rolę odgrywają one w procesie planowania oraz realizacji zamierzonych działań.

Do czego służą nam cele?

Cele służą do ukierunkowania naszej pracy oraz wskazują nam sens podejmowanych działań. Jeżeli nie znamy powodu, dla którego coś robimy, nasza motywacja wewnętrzna spada, a wówczas wszystkie działania podejmowane z zewnątrz będące motywacją zewnętrzną stają się mniej ciekawe i niechętnie podchodzimy do ich wykonywania. Dlatego bardzo ważne jest, aby cele były prawidłowo sformułowane, jasno określone i konkretne, a dzięki temu będziemy mieć poczucie sprawczości oraz satysfakcję z własnej pracy. Czy zatem wystarczy wypisać cele, których chcemy się podjąć i odniesiemy sukces? Otóż nie zawsze tak bywa, ponieważ cele powinny być dobrze sprecyzowane, a pomoc w tym może metoda SMART, którą w latach osiemdziesiątych dwudziestego wieku wprowadził George T. Doran.

Metoda SMART w edukacji – czyli metoda wyznaczająca cele

Metoda SMART jest jedną z najbardziej znanych metod wspomagających wyznaczanie celów. Bazuje na pięciu elementach, które należy uwzględnić podczas określania celu. *Smart* z języka angielskiego oznacza m.in. sprytny i właśnie takie powinno być formułowanie celów, ale aby być sprytnym, trzeba wziąć pod uwagę kilka czynników. Formułowane cele powinny być:

S

**SPECIFIC
SPRECYZOWANY**

Nasz cel powinien być konkretny, jasno sformułowany, może zostać szczegółowo opisany tak, aby był zrozumiany dla każdego.

M

**MEASURABLE
MIERZALNY**

Cel powinien zostać określony w czasie, należy podać, ile czasu potrzebujemy na jego realizację, kiedy zostanie on osiągnięty, w jaki sposób, gdzie i kiedy będzie on realizowany.

A

**ACHIEVABLE
OSIĄGALNY**

Wyznaczony cel powinien być realny do osiągnięcia, formułując go, należy wziąć pod uwagę możliwości grupy, potrzebne materiały do jego realizacji oraz sposób rozpoznania, że cel został zrealizowany.

R

**RELEVANT
ISTOTNY**

Cel powinien być ważny dla realizujących go osób. Warto się upewnić, że zadania, które zmierzają do jego realizacji, są ciekawe i motywują uczniów do podjęcia działań.

T

**TIME-BOUND
OKREŚLONY
W CZASIE**

Realizacja celu powinna zostać jasno określona w czasie. Należy podać rozpoczęcie oraz zakończenie realizacji założonych celów.

Metoda SMART ma swoje zalety oraz wady. Z początku może wydawać się trudna do wdrożenia, jednak z czasem przekonujemy się, że dzięki niej nasza praca staje się efektywniejsza, dzięki temu, że wykorzystać ją możemy zarówno w swojej pracy indywidualnej, jak i przy wspólnym tworzeniu dokumentacji szkolnej. Dobrym przykładem wykorzystania metody SMART może być zaplanowanie udziału w projekcie edukacyjnym.

Praktyczne wykorzystanie metody SMART

Znając swój zespół klasowy, opracowałam plan udziału w projekcie edukacyjnym *Myszę, główkuję, eksperymentuję*, który opierał się na prostych doświadczeniach. Kierując się metodą SMART, rozpoczęłam od **sprecyzowania celu** – w klasie trzeciej przeprowadzę projekt, który będę realizowała raz w miesiącu (można dookreślić daty) w okresie od października do maja. Kolejnym krokiem jest **mierzalność celu** – przeprowadzę godzinne zajęcia raz w miesiącu, podczas których uczniowie będą wykonywali jeden eksperyment. Po zakończonych zajęciach każdy uczeń będzie umiał samodzielnie wykonać prosty eksperyment oraz opisać jego składniki. Trzeci krok to **osiągalność celu** – realizacja celu będzie możliwa dzięki

wykorzystaniu produktów spożywczych oraz zaprezentowania przebiegu doświadczenia i podania dokładnej instrukcji. Wszystkie składniki zgromadzę wcześniej, włączając w pomoc rodziców.

Następny krok to **istotność celu** – zadania dostosuję w taki sposób, aby były one możliwe do samodzielnego wykonania oraz ukończenia przez uczniów. Uczniowie zobaczą efekt eksperymentu, co zachęci ich do dalszego udziału w realizacji projektu. Ostatnim krokiem jest **określenie w czasie realizacji naszego celu** – projekt rozpocznę w październiku i zakończę w maju. Etapy realizacji projektu będą podzielone na miesiące.

Tak opracowane cele oraz wcześniejsze zaplanowanie udziału klasy w projekcie pozwalają na spokojną realizację założonych działań bez zbędnego stresu czy przeciążenia. Ważne jest, aby planując swoje działania pamiętać o ilości pracy, jaką mamy do wykonania i nie porywać się na zbyt dużą liczbę zadań. Jedno zadanie dobrze wykonane jest bardziej wartościowe niż kilka, na których realizację nie mamy czasu i robimy je chaotycznie, w atmosferze pełnej frustracji

i zniecierpliwienia. Planujmy naszą pracę z głową i rozsądkiem, a wówczas realizacja zadań stanie się przyjemnym doświadczeniem, którym będziemy dzielić się z uczniami.

Sylwia Gallos

Magister pedagogiki na kierunkach psychopedagogika oraz edukacja wczesnoszkolna z opiekunczo-wychowawczą. Absolwent studiów podyplomowych z rewalidacji, terapii oraz diagnozy pedagogicznej. Certyfikowany terapeuta ręki. Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej oraz wychowawca świetlicy szkolnej. Autorka książek: *Jesień i zima w świetlicy szkolnej. Scenariusze zajęć, Literki, Sprawdź, ile potrafisz?, Figury geometryczne oraz gry edukacyjne Literowe zagadki.*

Zeskanuj kod QR, aby uzyskać dostęp do dodatku extra!

E-dokument: Plan pracy zespołu przedmiotowego edukacji wczesnoszkolnej w roku szkolnym 2024/2025.